

PROGRAM REFORM „SPRAWIEDLIWOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO”

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Sprawiedliwe państwo to nie tylko skutecznie działająca prokuratura i sprawne sądy. To także dobre prawo. Takie, dzięki któremu Polacy będą mogli poczuć się bezpiecznie. Dzięki któremu zyskają pewność, że nikt ich nie oszuka i nie okradnie, wykorzystując słabość i luki tego prawa. Dzięki któremu będą pewni, że gdy padną ofiarą przestępstwa, w ich obronie stanie wymiar sprawiedliwości dysponujący silnym orężem, jakim jest właśnie mądre i skuteczne prawo. Bez niego organy ścigania nie mogą działać dostatecznie sprawnie.

Sprawiedliwe państwo to nie jest pobłażliwe państwo. Tu także jest potrzebne dobre i mądre prawo. Kary muszą być na tyle surowe, by skutecznie odstraszały przed popełnianiem przestępstw. Muszą być dolegliwe dla skazanych, dawać ofiarom poczucie zadośćuczynienia, a wszystkim Polakom – przywracać wiarę w sprawiedliwość.

Dotyczy to przestępstw przeciwko zwyczajnym obywatelom, ale także przeciwko państwu, które nie może pozwalać, by okradali je przestępcy gospodarczy i aferzyści na wielką skalę. Każda złotówka ukradzona państwu to złotówka wyciągnięta z kieszeni obywateli. To pieniądze, które powinny służyć ważnym społecznie celom, jak program „Rodzina 500+” czy choćby podwyżki emerytur.

Dobre prawo ma także gwarantować bezpieczeństwo Polakom w sferze socjalnej – gdy ubiegają się o alimenty na swoje dzieci albo prowadzą dramatyczną walkę, by z powodu długów nie stracić wszystkiego i nie znaleźć się w sytuacji beznadziejnej, bez perspektyw na dalsze życie. To jeszcze jeden z celów programu reform.

Ministerstwo Sprawiedliwości przeprowadziło już gruntowną reformę prokuratury po eksperymencie poprzedniego rządu, który pozbawił ją skuteczności. Dowodem na sukces reformy są odzyskiwane dla Skarbu Państwa i wszystkich Polaków miliardy, które padały łupem przestępców oszukujących na VAT. Dowodem są też liczne wy-

jaśniane zbrodnie sprzed lat i schwytanie podejrzanych o tak głośne przestępstwa, jak zabójstwo byłego premiera PRL Piotra Jaroszewicza i jego żony, czy też okrutny mord na studentce z Krakowa, którą sprawca obdarł ze skóry.

Ministerstwo Sprawiedliwości zainicjowało też fundamentalne zmiany w sądownictwie, dzięki którym Polacy mają odzyskać wiarę, że do sądów idzie się po sprawiedliwość i nie czeka się na nią latami. Te zmiany to usprawnienie i uproszczenia procedur sądowych, a także większa dostępność do sądów, bez konieczności ponoszenia olbrzymich wydatków na prawników. Te zmiany to także sprawiedliwość w wymiarze sprawiedliwości, a więc skuteczne sądownictwo dyscyplinarne dla sędziów, którzy sprzeniewierzają się swojemu powołaniu i wchodzą w konflikt z prawem. Pozytywne skutki reformy będą z czasem coraz mocniej odczuwalne i nie da się ich już odwrócić.

Teraz czas na kolejną dobrą zmianę – gruntowną reformę prawa. To najważniejsze zadanie, jakie stawia przed sobą Minister Sprawiedliwości na drugą połowę kadencji rządu. Zmiany są związane przede wszystkim z przygotowaną już reformą Kodeksu karnego. Ale obejmą też nowelizacje innych przepisów, które mają dać państwu oręż do walki z przestępczością – drobną, najbardziej dokuczliwą dla zwyczajnych Polaków, i tą na wielką skalę.

Celem jest sprawiedliwość i bezpieczeństwo. I tak się nazywa program reform, których wprowadzenie będzie dla Ministerstwa Sprawiedliwości najważniejszym zadaniem na kolejne miesiące. W imię sprawiedliwego państwa i w interesie wszystkich Polaków.

■ BEZPIECZEŃSTWO DLA POLAKÓW

Ma je zapewnić nie tylko walka z przestępstwami przeciwko życiu i zdrowiu. Znacznie częstsze, a przez to bardziej dokuczliwe dla przeciętnych Polaków są przestępstwa przeciwko ich mieniu – także te pozornie drobne, jak np. kradzieże kieszonkowe, ale czasem pozbawiające ofiary środków do życia. Równie częste są oszustwa – te dokonywane przez sprzedawców, także internetowych, ale również naciąganie nieświadomych ludzi na pożyczki o lichwiarskim oprocentowaniu albo polisolokaty. Większej skuteczności przepisów wymaga również walka z naruszaniem praw pracowniczych, jak niewypłacanie pensji czy zatrudnianie na czarno, a także ochrona zadłużonych czy dzieci pozabawionych alimentów.

■ Kary od 15 dni więzienia ■

Krótki pobyt w więzieniu ma być przestrogą na całe życie dla osób, które tylko incydentalnie weszły w konflikt z prawem. Ma pełnić rolę wychowawczą. Dziś wobec sprawców mniej groźnych przestępstw, skazywanych na kary do roku pozbawienia wolności, sądy zbyt często orzekają zawieszenie kary. To utwierdza przestępców w poczuciu bezkarności.

Dlatego projekt reformy Kodeksu karnego wprowadza kary 15 dni więzienia. Będą elementem kary przepołowionej, która polega na tym, że część wyroku skazany odsiaduje w więzieniu, a resztę odbywa w rygorze jej zawieszenia. Może wrócić za kraty natychmiast, gdy znów wejdzie w konflikt z prawem.

Osoby skazane na karę pozbawienia wolności nie przekraczającą półtora roku sądy będą więc mogły kierować do więzienia właśnie na 15 dni albo od miesiąca do 6 miesięcy. Sądy będą mogły zawiesić resztę orzeczonej kary, a nie – jak to bywa dziś zbyt często – zawieszać wykonanie tej kary w całości.

■ Walka z drobnymi złodziejami ■

Widok kieszonkowca, który raz schwytyany, następnego dnia wraca do przestępczego procederu, odbiera wiarę w sprawiedliwość jego ofiarom i ścigającym go stróżom prawa. Dlatego zreformowany Kodeks karny ma zapobiec takim sytuacjom. Wprowadza nową kategorię przestępstwa – kradzież zuchwałą. To np. kradzież kieszonkowa albo wyrwanie komuś torebki na ulicy.

Za takie przestępstwo ma grozić od 6 miesięcy do 8 lat więzienia, bez względu na wartość skradzionej rzeczy. Dziś złodzieje są często karani grzywną, której wysokość jest niższa od wartości ich łupu. Opłaca im się wracać do złodziejskiego procederu.

■ Surowsze kary za kradzieże „hurtowe” ■

Złodzieje potrafią doskonale kalkulować ryzyko swojego przestępczego procederu. Dziś sprawcy włamania do jednego mieszkania czy altanki na działce grozi taka sama kara, jak w przypadku, gdy okradają wszystkie mieszkania w bloku czy wszystkie altanki w ogródkach działkowych. Oplaca im się kradzież na masową skalę.

Nowe prawo wprowadza zmianę w ujęciu przestępstwa ciągłego. Będzie za nie grozić nawet do 20 lat więzienia (podczas gdy dziś – tylko do 10 lat), a kary nie będzie można w całości zawiesić.

Podobna zasada ma obowiązywać np. przy drobnych kradzieżach w sklepach. Złodziej, który kradnie ze sklepowej półki rzeczy warte mniej niż 500 zł, odpowiada dziś jak za wykroczenie. Grozi mu wprawdzie do 30 dni aresztu, ale najczęściej jest karany grzywną. Oplaca mu się jeszcze tego samego dnia przenieść się do innego sklepu i tam dokonać kolejnej kradzieży o wartości niższej niż 500 zł.

Dlatego przygotowany już projekt nowelizacji Kodeksu wykroczeń zakłada sumowanie wartości dokonywanych w krótkim czasie kradzieży i jednocześnie obniżenie progu rozgraniczającego łagodniej karane wykroczenia od przestępstw, za które grozi wyższa kara. Ten próg ma zostać zmniejszony z obecnych 500 zł (będących aktualizowaną co roku kwotą odpowiadającą jednej czwartej minimalnego wynagrodzenia za pracę) do stałej kwoty w wysokości 400 zł.

■ Koniec pożyczek na lichwiarski procent ■

Zakup na kredyt drobnych artykułów czy zaciągnięcie pożyczki na najpilniejsze potrzeby, np. leki, nie może stać się obciążeniem na całe życie, a w skrajnych przypadkach przyczyną utraty całego majątku. Dlatego jednym z najważniejszych celów nowego prawa jest walka z tego rodzaju wyłudzeniami. Ich ofiarą zbyt często padają ludzie starsi, nieobeznani z prawem, czy będący w krytycznej sytuacji. Państwo jest im winne ochronę.

Dlatego proponowane przepisy wyraźnie definiują, które pożyczki mają charakter lichwiarski – od jakiej wysokości kosztów pożyczki zaczyna się lichwa ścigana prawem. Przepisy kończą też z zasadą, która uzależniała karanie lichwiarza od tego, czy wiedział, że osoba biorąca pożyczkę jest „w przymusowym położeniu”. Ten warunek był dotąd przyczyną bezkarności większości naciągaczy. Unikali kary, tłumacząc, że nie zdawali sobie sprawy z „przymusowego położenia” zdesperowanych osób, którym udzielali pożyczek na zawyżony procent.

■ Ściganie oszukańczych firm ■

Rzekomo uzdrawiające preparaty, „cudowne” materace, gotujące „zdrowo” garnki – to oferty proponowane przez nieuczciwych sprzedawców na masową skalę. Są reklamowane w mediach, a oszukańcze firmy wciskają nieświadomym klientom tandetne produkty na

organizowanych np. dla emerytów „prezentacjach”. Kuszą rzekomymi promocjami i odwracają uwagę drobnymi prezentami. Oszuści naciągają też klientów np. na usługi telekomunikacyjne, podszywając się pod nieistniejącą Telekomunikację Polską. Ich ofiarą padają tysiące Polaków, zwłaszcza starszych.

Dziś ściganie takich firm to często fikcja. Nie można ich karać, jeśli nie skaże się wcześniej ich prezesów, członków zarządu czy innych reprezentantów, a ci potrafią skutecznie rozmywać swoją odpowiedzialność. Fikcyjne są także kary – ograniczone do 3 proc. przychodów firm. A te dbają o to, by nie wykazywać przychodów. Unikają więc finansowych kar albo płacą symboliczne – najczęściej 1000 złotych (najwyższa wyniosła dotąd 12 tysięcy złotych), mimo że dysponują gigantycznym, zdobytym na ludzkiej krzywdzie majątkiem.

Skuteczniejszej walce z nieuczciwymi firmami ma służyć wprowadzenie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych. Przygotowane już przez Ministerstwo Sprawiedliwości zmiany w prawie zakładają, że do wytoczenia sprawy nieuczciwej firmie wystarczy prokuratorskie ustalenie, że doszło w niej do popełnienia przestępstwa. Nie będzie konieczności skazania jej reprezentantów. Kara nie będzie zaś zależeć od przychodu. Ma wynosić do 30 milionów złotych, podczas gdy dziś górna granica to 5 milionów złotych.

■ Walka z nieuczciwymi sprzedawcami internetowymi ■

Skutecznych regulacji wymaga coraz dynamiczniej rozwijający się rynek handlu internetowego. Kupujący, mając do czynienia z „wirtualnym” sprzedawcą, dysponują dziś mniejszymi możliwościami ochrony swoich praw niż klienci tradycyjnych sklepów. Nowe regulacje powinny ułatwić skuteczne zwalczanie oszustw internetowych.

■ Nowe kary za kradzież kart płatniczych i włamania na konta internetowe ■

Koniec z pobłażliwością dla oszustów wykorzystujących płatności elektroniczne. Sądy miały dotąd wątpliwości, czy dokonanie transakcji cudzą kartą płatniczą albo dokonanie internetowych przelewów z cudzego konta bez zgody właściciela to kradzież, kradzież z włamaniem czy oszustwo.

Projekt nowelizacji Kodeksu karnego rozstrzyga to jednoznacznie i wprowadza nowe kategorie przestępstw. Za tego rodzaju czyny ma grozić kara podobna jak za kradzież z włamaniem, czyli od roku do 10 lat więzienia.

■ Ochrona przed piramidami finansowymi ■

Ofiarami oszustów finansowych zakładających piramidy finansowe, jak Amber Gold, padają tysiące zwykłych ludzi, którzy tracą oszczędności życia. Państwo ma obowiązek bezwzględnie walczyć z takim procederem, co wymaga skutecznego prawa. Zlikwidowane

zostaną bariery, które dzisiaj utrudniają szybką reakcję organów państwa na ujawniane zagrożenia rynku finansowego. W Kodeksie karnym pojawi się nowe przestępstwo odnoszące się ściśle do funkcjonowania i tworzenia piramid finansowych. Pozwoli to ścigać założycieli piramid zanim zdążą oszukać ludzi.

■ Kary za cofanie liczników w autach ■

Samochodowi kanciarze, a także ich pomocnicy, są dziś praktycznie bezkarni. Ofiarą oszustów padają nieświadomi nabywcy, którzy na zakup wymarzonych czterech kółek wydają często ostatnie oszczędności.

Dlatego w myśl przygotowanych już w Ministerstwie Sprawiedliwości przepisów za każde „przekręcenie” licznika będzie grozić od 3 miesięcy do 5 lat więzienia – zarówno dla zlecającego oszustwo, jak i wykonawcy, np. mechanika w warsztacie. Dziś można to robić, nie narażając się na karę, a niektóre warsztaty oferują taką „usługę”.

Taka sama kara – od 3 miesięcy do 5 lat więzienia – będzie grozić także wtedy, gdy właściciel samochodu nie zgłosi w stacji kontroli pojazdów wymiany całego licznika na nowy (np. z powodu faktycznej lub rzekomej awarii).

■ Surowsze sankcje za kradzież tablic rejestracyjnych ■

Kradzież tablic rejestracyjnych to dla ich właściciela nie tylko finansowa strata. Często jest źródłem dodatkowych kłopotów związanych z tym, że sami padają ofiarą podejrzeń, iż dokonali przestępstwa. Muszą tłumaczyć się z tego policji. To dlatego że skradzione tablice złodzieje montują w samochodach, które służą im do innych przestępstw – najczęściej okradania stacji benzynowych.

Zmiany w Kodeksie karnym mają odstraszać przed kradzieżami tablic dzięki surowym karom. Tego rodzaju kradzieże nie będą już traktowane jako wykroczenia, za które grozi kara aresztu od 5 do 30 dni, ograniczenia wolności do 1 miesiąca albo grzywny od 20 do 5000 złotych. Będą przestępstwem zagrożonym karą od miesiąca do 5 lat więzienia.

■ Walka z nękaniami przez firmy windykacyjne ■

Telefony po nocach, wyludzanie informacji o dłużnikach, a nawet wysyłanie oszukańczych pocztówek od osób rzekomo poznanych na wakacjach, mających skłaniać adresatów do nawiązania kontaktu z windykatorami – to częsta praktyka nieuczciwych firm windykacyjnych. Żeby z nią walczyć i chronić Polaków przed agresywnymi windykatorami, znowelizowany Kodeks karny ma wprowadzić nową karę – do 5 lat więzienia za uporczywe nękanie w celu zwrotu wierzytelności.

■ Ochrona zadłużonych ■

Nie może być tak, że za osobą, która wiele lat temu nieopatrznie nie dopłaciła kilku złotych do rachunku, latami ciągnie się narastające zadłużenie. Nieświadomość takich osób wykorzystują firmy windykacyjne, masowo skupując za bezcen nawet przedawnione roszczenia. Upominają się o zadłużenie po wielu latach, gdy osiągnie ono znaczącą kwotę. Liczą, że nie znający prawa dłużnicy nie wystąpią do sądu z zarzutem przedawnienia wierzytelności.

W myśl opracowanej już w Ministerstwie Sprawiedliwości nowelizacji Kodeksu cywilnego to sądy będą miały obowiązek sprawdzić, czy dług uległ przedawnieniu. A jeśli tak – oddalą powództwo. Pozwani dłużnicy nie będą musieli nic robić. Co więcej, skróceniu ma ulec podstawowy termin przedawnienia – z 10 do 6 lat.

■ Pomoc dla dłużników ■

Wpadnięcie w niemożliwe lub trudne do spłacenia długu nie może spychać nikogo na margines i z dnia na dzień pozbawiać wszystkiego. Dlatego Ministerstwo Sprawiedliwości już przygotowało przełomowe rozwiązania w prawie upadłościowym, które pozwolą takim osobom bezpiecznie wyjść z zadłużenia i odbudować normalne życie, bez wiecznego strachu przed komornikiem.

Dziś Polacy, jeśli przecenią swoje możliwości finansowe, stracą pracę, dotknie ich choroba lub inne nieszczęśliwe zdarzenie losowe, przez które nie są w stanie spłacać zobowiązań, najczęściej podlegają egzekucji komorniczej. Tracą dom, mieszkanie i praktycznie całe zarobki. Mechanizmem, który ma zapobiegać takiej sytuacji – niekorzystnej zarówno dla dłużnika, jak i w rezultacie dla wierzyciela – jest upadłość konsumencka. Daje dłużnikom szansę na nowy początek, pozwalając spłacić długi w takiej części, w jakiej jest to możliwe.

Dziś sądy oddalają nawet połowę wniosków o upadłość konsumencką, uznając, że dłużnicy sami są sobie winni. Mają to zmienić znowelizowane przepisy. Do ogłoszenia upadłości ma wystarczyć samo stwierdzenie, że dłużnik jest niewypłacalny, co najczęściej oznacza, że potrzebuje pomocy w powrocie do normalnego życia. Nie będą jednak umarzane takie zobowiązania, jak np. alimenty.

■ Alimenty szybko i bez kosztów ■

Bezpieczeństwo rodzin to ich stabilność finansowa. To pieniądze, które mają zapewnić samotnym rodzicom godny byt dla ich dzieci. Dziś sprawy o zasądzenie alimentów trwają miesiącami. W tym czasie tysiące samotnych matek, bo to ich w przeważającej mierze dotyczy problem, czekają na ostateczną decyzję w sprawie świadczenia.

Dlatego przygotowana już reforma prawa rodzinnego zakłada przyznawanie w kilka dni alimentów natychmiastowych. Przewiduje maksymalne uproszczenie formalności.

Rodzice ubiegający się o alimenty na dzieci będą mogli składać pozew na gotowym formularzu dostępnym w internecie, bez konieczności ponoszenia wydatków na prawników.

Wysokość alimentów natychmiastowych ma być ustalana według jednej uniwersalnej zasady, na podstawie ogłaszanej co roku kwoty przeliczeniowej. Uzyskanie alimentów natychmiastowych nie zamknie jednak drogi do domagania się wyższej kwoty w zwykłym postępowaniu ani do jej obniżenia – jeśli rodzice, którzy mają ją wypłacać, uznają, że alimenty są za wysokie.

Spektakularny efekt już przynoszą wprowadzone w zeszłym roku przez Ministerstwo Sprawiedliwości zmiany polegające na restrykcyjnym egzekwowaniu obowiązku alimentacyjnego i karaniu unikających płacenia alimentów. Liczba osób uchylających się od zobowiązań, które trafiły do Krajowego Rejestru Dłużników bezpośrednio po wejściu w życie nowych przepisów, spadła we wrześniu 2017 roku prawie czterokrotnie – z 2500 do 650. Jednocześnie ściągalność alimentów do państwowego Funduszu Alimentacyjnego wzrosła aż o 116 proc.

■ Ochrona praw pracowników ■

Za uczciwą pracę należy się uczciwa płaca. Rolą prawa jest skuteczna ochrona pracowników przed oszukańczymi pracodawcami, którzy nie wypłacają pensji, zaniżają je albo wyzyskują zatrudnianych, angażując ich do pracy „na czarno”, bez gwarancji ochrony w postaci ubezpieczeń zdrowotnych i społecznych.

Stąd zmiany w Kodeksie postępowania cywilnego, które mają ułatwić pracownikom dochodzenie ich roszczeń, a także rozszerzyć podstawy odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, a więc firm, o przestępstwa związane z łamaniem praw pracowniczych. Stąd uproszczenie procedur, które pozwoli np. na uzupełnienie braków w pozwie czy ustalanie dowodów do przeprowadzenia z urzędu już w trakcie posiedzenia pojednawczego. Stąd również prace nad wprowadzeniem dodatkowej ochrony dla osób, które zostały zwolnione z pracy z naruszeniem prawa i walczą w sądzie o sprawiedliwość.

■ Sankcja za uchylanie się od kary ■

Poczuciu sprawiedliwości ma służyć skuteczna egzekucja orzeczonych kar. Dziś za uchylanie się od naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem grozi wyłącznie wizyta komornika. Bywa nieskuteczna, jeśli objęta komorniczą egzekucją osoba ukrywa majątek. Dlatego za uchylanie się od naprawienia szkody mają grozić kary więzienia – od 3 miesięcy do 5 lat.

■ BEZWZGLĘDNOŚĆ WOBEC PRZESTĘPCÓW

Kary muszą być współmierne do ciężaru zbrodni. Muszą skutecznie odstraszac sprawców przestępstw, a nie utwierdzać ich w poczuciu bezkarności. Gruntowna reforma Kodeksu karnego kończy z filozofią, według której nawet najbardziej zwyrodniałych przestępców można resocjalizować. Celem jest przede wszystkim odizolowanie ich jak najdłużej od społeczeństwa.

■ Kary adekwatne do winy ■

Jednym z ważniejszych aspektów reformy jest wprowadzenie elastyczności kar. Dziś prawo wiąże prokuratorom i sądom ręce. Pozwala skazać za najpoważniejsze przestępstwa na kary: do 15 lat pozbawienia wolności, osobną karę 25 lat więzienia oraz dożywocie. Nie można więc wymierzyć np. kary 22 czy 27 lat więzienia, nawet gdyby była ona odpowiednia.

W praktyce sądy często decydują się na niższe wyroki – np. 15 zamiast 25 lat więzienia – ze względu na obawę, że wyższą karę podważy sąd odwoławczy. Przestępcy zaś wychodzą na wolność jeszcze wcześniej w ramach warunkowego zwolnienia. Odbyta w rzeczywistości kara nie spełnia więc swojej roli – ani wychowawczej, ani odstraszającej, ani nie pozwala na wystarczająco długo odizolować niebezpiecznego przestępcy od społeczeństwa.

Zmiany w Kodeksie karnym zakładają likwidację osobnej kary 25 lat więzienia i wprowadzenie elastycznego wymiaru kar: od 15 dni do 30 lat pozbawienia wolności oraz dożywocia. Dla przykładu:

PRZESTĘPSTWO	OBECNY WYMIAR KARY	WYMIAR KARY PO REFORMIE
zabójstwo	od 8 do 15 lat więzienia, 25 lat więzienia albo dożywocie	od 8 do 30 lat więzienia albo dożywocie
spowodowanie ciężkiego uszkodzenia ciała ze skutkiem śmiertelnym	od 5 do 15 lat więzienia, 25 lat więzienia albo dożywocie	od 5 do 30 lat więzienia albo dożywocie
porwanie dla okupu połączone ze szczególnym udrczeniem	od 5 do 15 lat albo 25 lat więzienia	od 5 do 25 lat więzienia

■ Bezwzględne dożywocie ■

Zwyrodniali zbrodniarze nie mogą ponownie zagrażać społeczeństwu. Dlatego projekt wprowadza bezwzględne dożywocie bez możliwości warunkowego zwolnienia. Ma być orzekane wobec sprawców, którzy są trwale niebezpieczni dla społeczeństwa.

Taką karę sądy będą musiały obligatoryjnie orzekać również wobec osób, które zostały w przeszłości skazane na dożywocie albo na 20 i więcej lat więzienia, a dopuściły się kolejnego przestępstwa, za które orzeczono wobec nich dożywocie. W tych przypadkach wyrok dożywocia ma na zawsze pozbawiać możliwości ubiegania się o warunkowe zwolnienie.

Projekt wydłuża także do 35 lat okres, po którym skazani na „zwykłe”, a nie bezwzględne dożywocie mogą ubiegać się o warunkowe zwolnienie. Dziś wynosi on 25 lat.

Wydłużony się również okres próby przy warunkowym zwolnieniu, w czasie którego skazany nie może popełnić żadnego przestępstwa, ponieważ wróci do więzienia. Dziś dla skazanych na 25 lat więzienia lub dożywocie ten okres wynosi 10 lat. Po zmianie Kodeksu karnego okres próby dla skazanych na dożywocie będzie dożywotni. Zwiększy się ponadto okres przedawnienia karalności zabójstwa – z 30 do 40 lat.

■ Surowsze kary za najgroźniejsze przestępstwa ■

Poczucie sprawiedliwości i konieczność odstraszenia przed dokonywaniem przestępstw wymaga, by zwłaszcza te najgroźniejsze spotykały się z możliwie surową karą. Dlatego zmiany zakładają ich zaostrzenie.

Dotyczy to zbrodni, które stanowią niewielką część przestępstw – około 2600 przypadków na prawie 290 tysięcy wszystkich prawomocnie skazanych w 2016 roku, ale wyrządzają największą krzywdę i mają najtragiczniejsze, często nieodwracalne skutki. Te czyny muszą być karane bezwzględnie i surowo. Projekt przewiduje więc podwyższenie kar m.in. za:

PRZESTĘPSTWO	OBECNY WYMIAR KARY	WYMIAR KARY PO REFORMIE
rozbój	od 2 do 12 lat więzienia	od 2 do 15 lat więzienia
rozbój z użyciem broni	od 3 do 15 lat więzienia	od 3 do 20 lat więzienia
doprowadzenie do ciężkiego uszczerbku na zdrowiu	od 3 do 15 lat więzienia	od 3 do 20 lat więzienia
doprowadzenie do ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, którego efektem jest śmierć	od 5 do 15 lat więzienia, 25 lat więzienia lub dożywocie	od 5 do 30 lat więzienia lub dożywocie
udział w zorganizowanej grupie przestępczej	od 3 do 15 lat więzienia	od 3 do 20 lat więzienia
porwanie dla okupu	od 3 do 15 lat więzienia	od 3 do 20 lat więzienia
porwanie dla okupu połączone ze szczególnym udręczeniem	od 3 do 15 lat więzienia	od 3 do 20 lat więzienia
handel ludźmi	od 3 do 15 lat więzienia	od 3 do 20 lat więzienia

■ Bezwzględność wobec gwałcicieli ■

Sprawcy gwałtów dokonywanych ze szczególnym okrucieństwem, a zwłaszcza na dzieciach i kobietach w ciąży, nie zasługują na łagodne traktowanie. Dlatego Ministerstwo Sprawiedliwości już zgłosiło projekt zaostreżenia kar dla najbardziej bestialskich sprawców.

PRZESTĘPSTWO	OBECNY WYMIAR KARY	WYMIAR KARY PO REFORMIE
gwałt ze szczególnym okrucieństwem	od 5 do 15 lat więzienia	od 5 do 25 lat więzienia
gwałt na dziecku	od 3 do 15 lat więzienia	od 3 do 20 lat więzienia
gwałt z użyciem broni palnej, noża albo „pigułki gwałtu”	od 2 do 12 lat pozbawienia wolności	od 5 do 15 lat pozbawienia wolności
gwałt na kobiecie w ciąży	od 2 do 12 lat więzienia	od 5 do 15 lat więzienia

Nie będzie możliwości warunkowego zwolnienia w przypadku skazanych na dożywocie gwałcicieli, którzy doprowadzili do śmierci dziecka. Zwyrodniali przestępcy spędzą w więzieniu resztę życia.

Zgwałcona osoba nie będzie się już bać, że gwałciciel po wyjściu z więzienia znów znajdzie się w jej pobliżu i będzie ją prześladować. Sąd – na wniosek ofiary gwałtu – będzie musiał orzec wobec skazanego zakaz zbliżania się do jego ofiary.

Elementem walki z przestępczością seksualną jest też wprowadzony już z sukcesem rejestr sprawców takich przestępstw. Pozwala nie tylko walczyć z tą groźną przestępczością, ale też jej zapobiegać. Zbyt wielu sprawców przestępstw seksualnych dopuszcza się ich ponownie po wyjściu na wolność. Dlatego Polacy mają prawo wiedzieć, czy najbardziej zdegenerowani przestępcy mieszkają w ich pobliżu, a placówki oświatowe i wychowawcze muszą weryfikować zatrudniane osoby.

■ Więzienie za sam plan zabójstwa ■

Nowy Kodeks karny wprowadza nowe typy przestępstw w przypadku czynów, z których część w ogóle nie była dotąd karana. To m.in.:

- przygotowanie do zabójstwa, za które ma grozić od 2 do 15 lat pozbawienia wolności;
- przyjęcie zlecenia zabójstwa, zagrożone karą od 2 do 15 lat więzienia.

■ WALKA Z AFERZYSTAMI GOSPODARCZYMI

Kończymy z pobłażliwością dla przestępców gospodarczych na wielką skalę. Zaostrzone dzięki Ministerstwu Sprawiedliwości kary dla oszustów VAT-owskich przyniosły nie tylko większe o dziesiątki miliardów przychody Skarbowi Państwa, ale też udowodniły, że surowe kary dają pożądaný efekt. Konsekwencją są propozycje kolejnych zmian, zwłaszcza w Kodeksie karnym.

■ Wyższe kary za łapówki ■

Nie ma powodów, by ulgowo traktować łapówkarzy na wielką skalę. Dziś za przyjęcie łapówki powyżej 200 tysięcy złotych grozi od 2 do 12 lat więzienia. Nowe prawo ma działać odstrasżająco na tych, którzy wklajają się w wielkie afery. Przyjęcie korzyści majątkowej powyżej miliona złotych będzie zagrożone karą od 3 do 20 lat pozbawienia wolności.

■ Ściganie fałszerzy faktur ■

W przypadku fałszerstw na wielką skalę, a więc powyżej 10 milionów złotych, prawo ma być surowe. Pozwoli orzekać kary w przedziale od 5 do 25 lat więzienia. Dziś jest mało elastyczne. Zakłada kary od 5 do 15 oraz 25 lat pozbawienia wolności.

■ Walka z lewymi przetargami ■

Zreformowany Kodeks karny ma też skuteczniej chronić publiczny majątek i fundusze. Precyzyjne przepisy ułatwią walkę z „ustawianiem” przetargów, gdy są w nie choćby częściowo zaangażowane publiczne pieniądze - rządowe, samorządowe albo z Unii Europejskiej.

W budzących wątpliwości sprawach prokuratura będzie mogła podejmować działania z urzędu, a nie czekać na złożenie zawiadomienia. Będzie to możliwe na każdym etapie przetargów - zarówno gdy są przygotowywane, jak i wtedy, gdy już trwają albo zostały przeprowadzone.

■ KARY JAK W EUROPIE

Zaostrzenie kar za najpoważniejsze przestępstwa zbliża polski Kodeks karny do rozwiązań funkcjonujących w wielu krajach Unii Europejskiej. Nie jest wyrazem restrykcyjności, lecz sprawiedliwości. To polskie prawo – na tle europejskich przepisów – było dotąd nazbyt pobłażliwe. Konsekwencją obowiązującej dotąd w Polsce liberalnej doktryny prawa karnego są też łagodne wyroki orzekane przez sądy wobec sprawców najcięższych zbrodni – znacznie niższe niż te ferowane przez sądy w innych europejskich krajach.

■ Ostrzejsze przepisy za granicą ■

Wymiar kar, które ma wprowadzić reforma Kodeksu karnego, odpowiada sankcjom stosowanym w innych krajach Unii Europejskiej, surowszym od obecnych w Polsce.

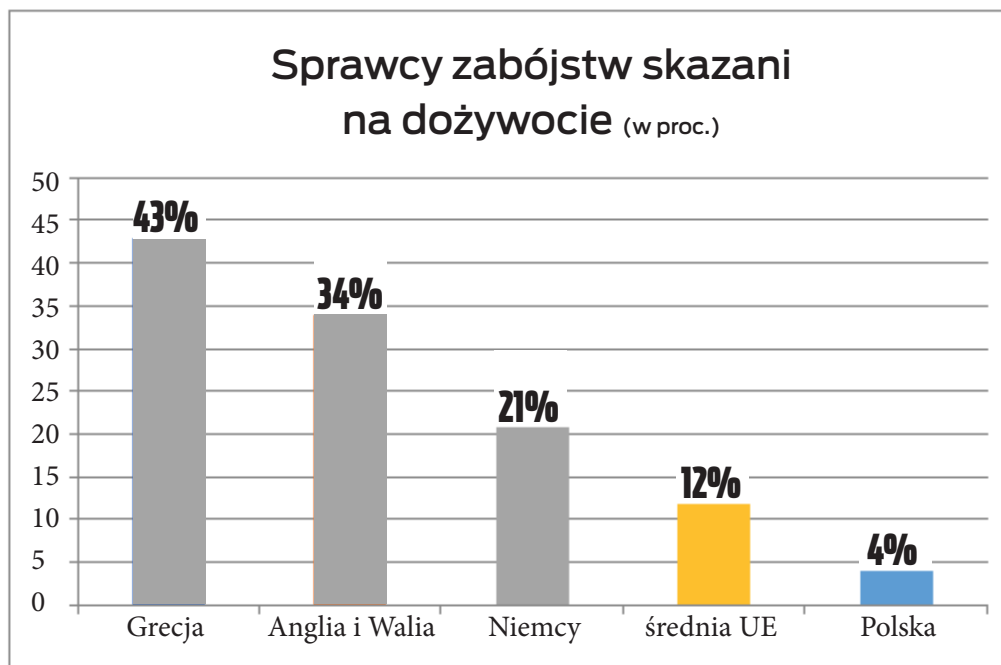
PRZESTĘPSTWO	OBECNY WYMIAR KARY W POLSCE	WYMIAR KARY W EUROPIE	WYMIAR KARY W POLSCE PO REFORMIE
zabójstwo	od 8 do 15 lat więzienia, 25 lat więzienia albo dożywocie	Francja: od 10 do 30 lat więzienia lub dożywocie Belgia: od 20 do 30 lat więzienia lub dożywocie Czechy: od 10 do 30 lat więzienia lub dożywocie	od 8 do 30 lat więzienia albo dożywocie
gwalt	od 2 do 12 lat więzienia	Francja: 15, 20, 30 lat więzienia lub dożywocie Niemcy: od 5 do 15 lat więzienia Słowacja: od 5 do 25 lat więzienia	od 2 do 15 lat więzienia
gwalt na dziecku	od 3 do 15 lat więzienia (za zgwałcenie dziecka w wieku poniżej 15 lat)	Belgia: od 20 do 30 lat więzienia (za zgwałcenie dziecka w wieku poniżej 10 lat) Francja: 20 lat więzienia (za zgwałcenie dziecka w wieku poniżej 15 lat)	od 3 do 20 lat więzienia (za zgwałcenie dziecka w wieku poniżej 15 lat)
handel ludźmi	od 3 do 15 lat więzienia	Holandia: do 18 lat więzienia Węgry: od roku do 20 lat więzienia lub dożywocie Słowacja: od 4 do 25 lat więzienia lub dożywocie	od 3 do 20 lat więzienia

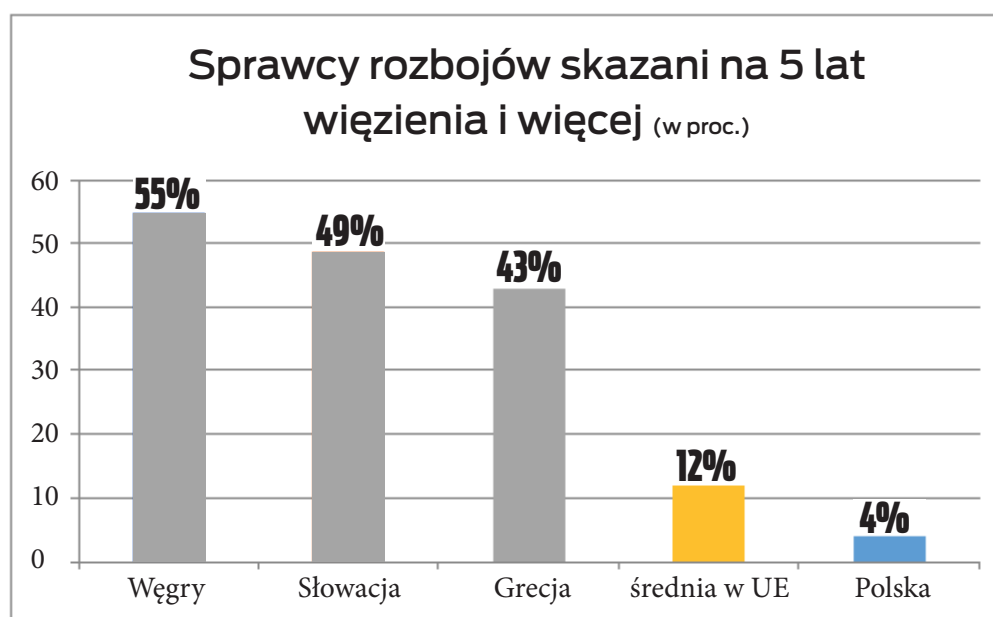
■ Surowsze sądy w Europie ■

Łagodne przepisy to łagodne wyroki. Przy obecnie obowiązującym Kodeksie karnym przestępcy w Polsce są traktowani przez sądy z większym pobłażaniem niż w innych europejskich krajach.

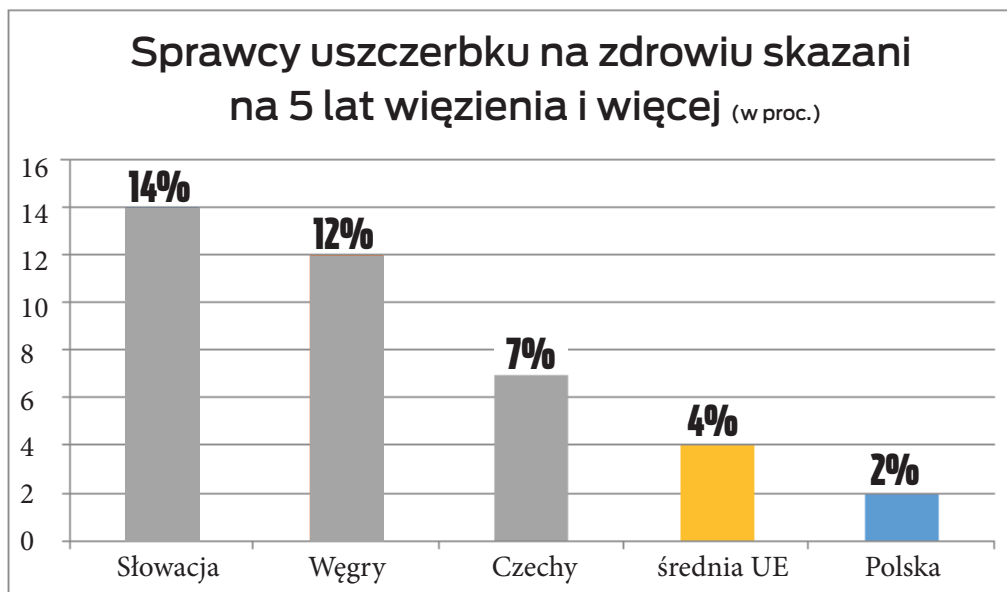
(Źródło: Instytut Wymiaru Sprawiedliwości – Struktura kar orzeczonych w Polsce i w innych państwach Unii Europejskiej, Warszawa 2015)

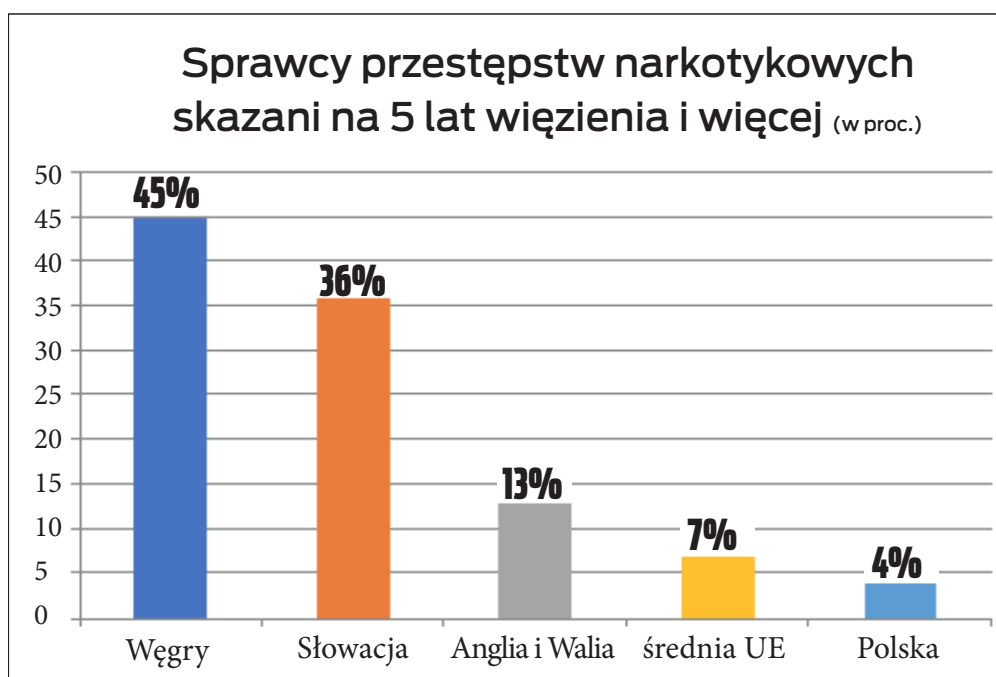
W Polsce jedynie 4 proc. skazanych za zabójstwo dostało karę dożywocia. Przykładowo w Grecji – 43 proc., Anglii i Walii – 34 proc., Niemczech 21 proc., a średnia UE to 12 proc.

Tylko 4 proc. sprawców rozbojów trafia w Polsce na 5 i więcej lat do więzienia. Na Węgrzech – 55 proc., na Słowacji – 49 proc., w Grecji – 43 proc., a w Niemczech 12 proc. (tyle wynosi też średnia dla krajów UE).

Zaledwie 2 proc. przestępców skazanych za spowodowanie uszczerbku na zdrowiu człowieka dostaje w Polsce wyrok od 5 lat więzienia wzwyż. Na Słowacji – 14 proc., na Węgrzech 12 proc., w Czechach – 7 proc., a średnia unijna to 4 proc.

Polskie sądy skazują tylko 4 proc. sprawców przestępstw narkotykowych na 5 lub więcej lat więzienia. Na Węgrzech ten odsetek wynosi 45 proc., na Słowacji – 36 proc., w Anglii i Walii – 13 proc., a średnia dla krajów UE to 7 proc.

W zreformowanym polskim Kodeksie karnym znajdują się bardziej konkretne niż obecnie wskazówki dla sądu, co brać pod uwagę przy wymierzaniu kary jako okoliczność łagodząca (np. dobrowolne naprawienie szkody czy ujawnienie przestępstwa), a co jako obciążającą (np. uprzednia karalność, wykorzystanie bezradności ofiary, jej niepełnosprawności, choroby lub podeszłego wieku, a także szczególne okrucieństwo). Dziś te wskazówki są bardzo ogólne.

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl